

'Theater Van A tot Z' is een samensmelting van theatergroep Fast Forward uit Vilvoorde en ETA (Antwerpen).

ETA richtte zich in het verleden vooral op jongeren, Fast Forward op anderstaligen.

Beide gezelschappen brengen hun jarenlange ervaring en expertise samen om professioneel en participatief theater te maken, met een bijzondere focus op jongeren en sociocultureel kwetsbare doelgroepen. Meer info: www.theaterAZ.be.

'Theater van A tot Z' vzw, Zirkstraat 36, 2000 Antwerpen

Contact: (03) 226 42 00 – info@theaterAZ.be

Beste leerkracht of begeleider

Met dit lesmateriaal kunt u uw leerlingen (vanaf 15 jaar, 2e en 3e graad secundair) voorbereiden op het toneelstuk 'Tiresias'. Dit materiaal is ook geschikt om volwassenen een introductie of nabespreking aan te bieden. Men hoeft dit lesmateriaal niet per se doorgenomen te hebben om naar de voorstelling te komen, maar het kan wel handig zijn als voorbereiding. We doen ook suggesties voor nabesprekingen en extra activiteiten. We benadrukken dat al het lesmateriaal optioneel is, en dat u er niet al te schools mee hoeft om te gaan. We willen de leerlingen namelijk niet het gevoel geven dat naar het theater gaan iets schools is. Ze komen vooral om te genieten van cultuur, terwijl we hen tegelijkertijd aan het denken willen zetten.

Hoe betrekken we de toeschouwers bij dit stuk?

In de eerste plaats door **identificatie**. We zorgen voor herkenning, en dus empathie: men moet een verband zien tussen zichzelf en de voorstelling. Pas dan kan de theaterervaring de toeschouwer prikkelen en hem dieper laten nadenken over zichzelf en de wereld om hem heen. In 'Tiresias' gebeurt dat aan de hand van:

- een echte blinde acteur die de rol van Tiresias vertolkt
- acteurs van verschillende leeftijden
- muziek
- participatie van het publiek en interactie met het publiek

In de tweede plaats zorgen we voor **gelaagdheid**. Het is onze bedoeling om elke toeschouwer, van welk niveau ook, te boeien en emotioneel te raken. Op sommigen zullen enkel de Griekse verhalen indruk maken (door de goden en fantasiefiguren), of het personage Tiresias. Anderen zullen verbanden leggen tussen de Griekse oudheid en onze hedendaagse maatschappij. Zij zullen bepaalde metaforen begrijpen (het verschil tussen blind zijn en 'niet zien') of de symboliek van de encenering aanvoelen (stapels brailleboeken die een ruïne vormen...).

En ten derde halen we de toeschouwers weg uit de dagelijkse realiteit, naar een nieuwe wereld. Die **vervreemding** dwingt de toeschouwer afstand te nemen van zijn dagelijkse leven en die vanuit een ander perspectief te ervaren.

- In 'Tiresias' worden de toeschouwers gedwongen hun wereldbeeld vanuit het standpunt van een ander te bekijken (iemand die arm, blind of oud is...)
- De vierde wand wordt doorbroken (de acteurs spreken het publiek rechtstreeks aan)
- Er wordt spanning gecreëerd door verwarring te zaaien tussen fictie en realiteit (een echte blinde acteur en acteurs die een blinde spelen)
- Levendige interactie scherpt de zintuigen en de aandacht. De toeschouwers worden persoonlijk aangesproken en worden gedwongen om over inhoudelijke of vormelijke zaken na te denken.

In dit pakketje vindt u ook een evaluatieformulier dat u alleen of samen met uw leerlingen kunt invullen. We weten namelijk graag wat u van onze voorstellingen vindt.

We wensen u een prettige voorbereiding. Graag tot binnenkort!

Peter Schoenaerts, *dagelijkse leiding*

Voor de realisatie van de theaterproductie 'Tiresias' kreeg 'Theater van A tot Z' steun van de Minister voor Gelijke Kansen en Armoedebestrijding de provincie Antwerpen
vzw Licht en Liefde en Zicht op Cultuur

Dit project past in het beleid van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.

Foto: Ilse Fimmers

INHOUD

1 Even voorstellen: 'Theater van A tot Z'

De acteurs, de regisseur en de techniek

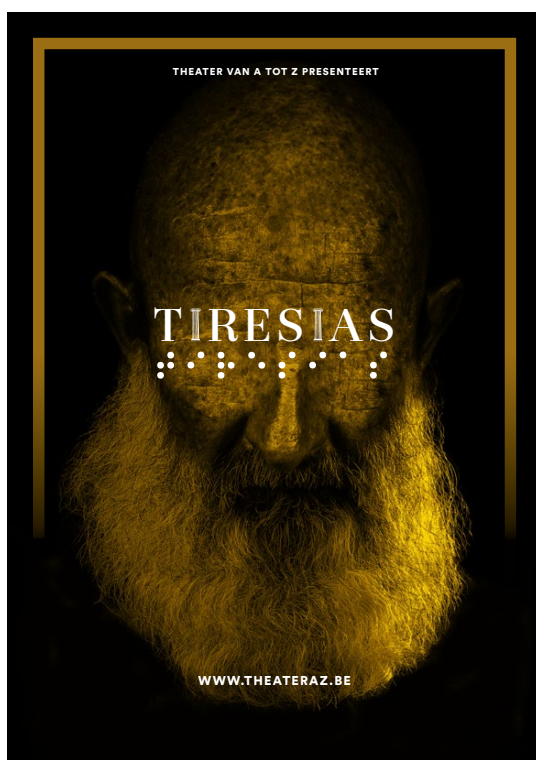
2 Voorbespreking 'Tiresias'

- Algemene inleiding: de thematiek van het toneelstuk 'Tiresias'
- De Griekse oudheid
- De blinde Tiresias
- Leven in armoede

3 Opvolging 'Tiresias'

- Nabespreking met ervaringsdeskundigen in het theater of op school
- Algemene klassikale nabespreking: Bespreek met je klasgenoten
- Verdieping rond het thema blindheid (*apart document*)
- Verdieping rond het thema armoede (*apart document*)
- Informatie over workshops en inleefmomenten

Evaluatieformulier

Tekst en regie: Rudy Goes

Spel: Pol Verest, Anne Van Opstal, Gregory Van Damme

Choreografie: Anne Van Opstal

Techniek: Theatech.be (Sarah Moens, Alexander Ronsse)

Decor- en kostuumontwerp: Rudy Goes

Uitvoering decor: Leon Machiels, Paul Vandeviken, Rudy Goes

Uitvoering kostuums: Lutgart Bonnaerens

Muziek 'Billy Jean': Ron De Rauw

Brilledruk & -boeken: vzw Licht en Liefde

Productieleiding: Peter Schoenaerts

Secretariaat: Denise Machiels

facebook

Word onze vriend op [Facebook.com/TheaterAZ](https://www.facebook.com/TheaterAZ)

1 Even voorstellen: 'Theater van A tot Z'

'Theater van A tot Z' is ontstaan uit het Educatief Theater Antwerpen (ETA) en theatergroep Fast Forward uit Vilvoorde. Terwijl het eerste gezelschap zich jarenlang vooral richtte op jongeren, maakte de tweede compagnie vooral theater voor anderstaligen. De ervaring van 15 jaar Fast Forward en 40 jaar ETA brachten we bij elkaar, want zo staan we nóg sterker. Daarom vormen we sinds januari 2017 één nieuw gezelschap: 'Theater van A tot Z'.

Wij willen mensen van alle leeftijden betrekken bij kunst en cultuur, zelfs als ze daar weinig ervaring mee hebben. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen uit het beroeps- of technisch onderwijs of anderstalige nieuwkomers. Naast onze voorstellingen bieden we steeds gratis lesmateriaal en aansluitende workshops aan.

De acteurs

Anne Van Opstal (1986) studeerde musical aan De Fontys Hogeschool in Tilburg. Ze speelde hoofdrollen in de musicals 'Dans der Vampieren', 'Fiddler on the Roof', 'Doornroosje', 'Assepoester' en 'Sneeuwitje'. Ze stond naast Lucas Van den Eynde en Barbara Dex in 'Albert 1' en speelde in 'Beauty and the Beast'. In het theater was ze o.a. te zien in 'Raad eens hoeveel ik van je hou' en 'De Grote Vriendelijke Reus'. Ze werkte mee aan de fictiereeks 'De Sint Komt Thuis' (VTMKzoom) en 'Jonge Garde' (Disney Channel). Ze speelde ook een gastrol in 'Conny en Clyde' (VTM). Anne spreekt stemmen in voor tekenfilms en maakt deel uit van het vocale trio The Sailorettes.

Gregory Van Damme (1987) studeerde woordkunst en drama aan de Kunsthumaniora in Brussel. Na die studie begon hij meteen met theater- en televisiewerk. Zo was hij als acteur o.a. te zien in de televisiereeksen 'Aspe' (VTM), 'Rox' (Ketnet), 'Familie' (VTM), 'Thuis' (VRT) en 'Binnenstebuiten' (VTM). Gregory is vooral bekend van zijn rol als Gringo in de populaire jeugdreeks 'Amika' (Ketnet). Bij ETA en theatergroep Fast Forward speelde hij hoofdrollen in de jeugdproducties 'Heb jij ze wel alle vijf?!' en 'Hotel Hallo'. Hij was ook te zien in verschillende (inter)nationale reclamespots.

Pol Verest (1957) studeerde af als onderwijzer in 1978. Vier jaar later werd hij blind. Toch bleef hij jarenlang lesgeven: hij werd leerkracht muziek in Buggenhout, waar hij ook teater RESTANT oprichtte. Hij speelde er niet alleen blinde, maar ook ziende personages in o.a. 'Vlinders zijn vrij', 'De rekening van het kind', 'Antigone', 'Dagboek van Anne Frank', 'Allo! Allo!', 'Eer de haan kraait', 'Romeo en Julia', 'Ons stadje', 'De getemde feeks' en 'Het gezin Van Paemel'. Pol is ook geluidstechnicus en muzikant.

Foto: Ilse Fimmers

De regisseur

Rudy Goes (auteur en regisseur) studeerde eerst voor onderwijzer en volgde daarna scenografie en toneel aan het Conservatorium van Antwerpen, en theaterwetenschappen aan de UIA. Op tv was hij o.a. te zien in 'Flikken' (VRT), 'Zone Stad' (VTM), 'Familie' (VTM), 'Professor T' (VTM), 'Aspe' (VTM), 'F.C. de Kampioenen' (VRT), 'Rox' (Ketnet), en in enkele kortfilms. Met Morrend Volk brengt hij eigen theater- en kortfilmproducties; hij exposeert ook met video-installaties. Rudy gaf toneelles en theaterworkshops in binnen- en buitenland. Hij heeft een blinde zoon en lijdt zelf aan centrale sereuze chorioretinopathie, een aandoening waardoor hij steeds minder gaat zien.

De techniek

Onze techniek wordt verzorgd door **Theatech.be**, een bekende naam in de theaterwereld. Zij verzorgen ook de technische ondersteuning van theatershows van onder anderen Guga Baúl, Gili, William Boeva, Piv Huvluf en Begijn Le Bleu.

Foto: Ilse Fimmers

2 Voorbespreking 'Tiresias'

Op de volgende pagina's vindt u een aantal teksten en opdrachten. U kiest daaruit zelf wat volgens u nuttig is als motiverende voorbereiding voor de klas of groep die naar de voorstelling komt. Zijn het jongeren die Latijn studeren of volwassenen van een cultuurvereniging? Komt u met leerlingen die minder voeling hebben met cultuur? Kies wat bij uw groep past: de algemene inleiding, de klassieke verhalen, een concreet thema als armoede of blindheid, ...

- Algemene inleiding: De thematiek van het toneelstuk 'Tiresias'
- De Griekse oudheid
- De blinde Tiresias
- Leven in armoede

Foto: Ilse Fimmers

Algemene inleiding: de thematiek van het toneelstuk 'Tiresias'

Ga een klasgesprek aan op basis van het affichebeeld.

U kunt de affiche en flyer hier downloaden: <http://www.theateraz.be/Theater/tiresias.html>

De vragen hieronder helpen u op weg.

U kunt meteen klassikaal aan de slag gaan, of u kunt de leerlingen vragen om de thematiek eerst in kleine groepjes te bespreken. Na een tiental minuten kunt u dan per vraag de verschillende groepjes klassikaal aan het woord laten.

- Wat zie je? Wat valt op?

Deze man heeft geen ogen, hij heeft een lange baard, de i's van Tiresias zijn Griekse zuilen, er staan puntjes onder de titel, het beeld is donker maar toch schijnt er duidelijk licht...

- Wat zou dat allemaal kunnen betekenen?

De man is Tiresias. Hij heeft geen ogen, dat betekent dat hij niet kan zien.

De baard verwijst naar ouderdom.

De Griekse zuilen verwijzen naar de Griekse oudheid, waar de verhalen over de blinde Tiresias vandaan komen.

De puntjes zijn letters in braille: ze spellen de naam Tiresias.

Tiresias was blind, maar kon de toekomst voorspellen, daarom noemde men hem 'een blinde ziener'.

- Wat weet je over de Griekse oudheid? Ken je Goden of personages uit de Griekse oudheid? Zoek eventueel enkele belangrijke gebeurtenissen of namen uit de Griekse oudheid op via het internet. Vertel erover aan elkaar.

Weetjes: Athene, de Akropolis, het concept van democratie, de Olympische Spelen, het orakel van Delphi, de Trojaanse oorlog, de marathon...

Filosofen: Plato, Aristoteles, Socrates

Goden en personages: Zeus, Apollo, Dionysos, Odysseus, Oedipus, Hercules, Tiresias, ...

- Ken je zelf iemand die slechtziend of blind is? Ben je er al mee geconfronteerd geweest? Wat weet je eigenlijk over blinden? Vertel.

De Griekse oudheid

In het hedendaagse Griekenland kun je nog veel zien uit de Griekse oudheid. Kun je de juiste uitleg bij de foto's plaatsen? Lukt het niet, zoek dan op het internet!

1 =

2 =

3 =

4 =

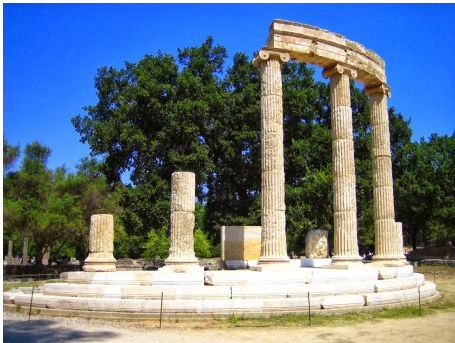
1.

a) Olympia

Olympia is de plaats in Griekenland waar de Olympische Spelen zijn begonnen. Elke vier jaar wordt hier de Olympische vlam ontstoken om zijn reis te vervolgen naar de bestemming waar de Olympische Spelen zullen plaatsvinden.

2.

b) Het theater van Epidaurus

Dit is het best bewaarde theater uit de Griekse oudheid. In dit openluchttheater hoeft het geluid van de scène niet versterkt te worden. Vanop alle 15.000 zitjes is het perfect te horen.

3.

c) De Akropolis

De Akropolis is een rotsplateau van 300 meter bij 175 meter, dat 80 meter boven de stad Athene ligt en de heiligdommen van de Atheners herbergt. Het is de bekendste bezienswaardigheid van Griekenland.

4.

d) Knossos

Tien eeuwen lang was Knossos de eerste en grootste stad in Griekenland en van heel Europa. Het is stadje op het eiland Kreta is al verlaten sinds 1000 voor Christus. Je ziet er nog de prachtige overblijfselen van het grote paleis van koning Minos, de villa's, het theater, grote kruiken en graven. Op deze plaats leefde de mens voor het eerst in georganiseerd verband, ongeveer 6000 jaar voor Christus.

Bronnen: griekenland.net, grieksegids.be en wikipedia

Reconstrueer de tekst.

Zet de alinea's in de juiste volgorde. Je kunt dit blad eventueel in strookjes knippen en dan gaan puzzelen.

- 1 Zo geloofden ze dat de goden beschikten over speciale krachten: ze konden menselijke gestalten aannemen en vertoonden menselijk gedrag. Er werden vaak machtsspelletjes gespeeld, en emoties als woede, vrolijkheid, jaloezie en wellust waren hen niet vreemd.
- 2 De Griekse mythologie gaf de oude Grieken verklaringen voor het ontstaan van de wereld, de hemellichamen, de mensen, de goden, het kwaad, ziekten, natuurverschijnselen en de oerelementen aarde, water, vuur en lucht. Ze vormde de basis van het alles wat de oude Grieken dachten en geloofden.
- 3 Ook in onze tijd vind je nog veel invloed terug van de Griekse oudheid. Zo hebben de filosofen Socrates, Plato en Aristoteles het westerse denken beïnvloed. Tot vandaag zijn ook het theater, de poëzie, de retoriek, de militaire strategie en de architectuur uit de Griekse tijd van belang. Ook de marathon en de Olympische Spelen vinden hun oorsprong in de Griekse oudheid.
- 4 In die tijd ontstond de Griekse mythologie. Dat zijn verhalen over goden, halfgoden en mensen, en het contact dat ze met elkaar hadden.
- 5 Vind je het gek dat mensen zulke verhalen verzonnen om de wereld te verklaren? Bedenk dan dat rond 500 voor Christus Athene het culturele centrum van de wereld was. Het is in die tijd dat de staatsvorm democratie vorm kreeg.
- 6 Als we spreken over het oude Griekenland, dan bedoelen we de cultuurregio in het zuidoosten van Europa tussen ongeveer 3000 voor Christus en de 4de eeuw na Christus.

De juiste volgorde is:

Reconstrueer de tekst: oplossing.

- 6 Als we spreken over het oude Griekenland, dan bedoelen we de cultuurregio in het zuid-oosten van Europa tussen ongeveer 3000 voor Christus en de 4de eeuw na Christus.
- 4 In die tijd ontstond de Griekse mythologie. Dat zijn verhalen over goden, halfgoden en mensen, en het contact dat ze met elkaar hadden.
- 2 De Griekse mythologie gaf de oude Grieken verklaringen voor het ontstaan van de wereld, de hemellichamen, de mensen, de goden, het kwaad, ziekten, natuurverschijnselen en de oerelementen aarde, water, vuur en lucht. Ze vormde de basis van het alles wat de oude Grieken dachten en geloofden.
- 1 Zo geloofden ze dat de goden beschikten over speciale krachten: ze konden menselijke gestalten aannemen en vertoonden menselijk gedrag. Er werden vaak machtsspelletjes gespeeld, en emoties als woede, vrolijkheid, jaloezie en wellust waren hen niet vreemd.
- 5 Vind je het gek dat mensen zulke verhalen verzonnen om de wereld te verklaren? Bedenk dan dat rond 500 voor Christus Athene het culturele centrum van de wereld was. Het is in die tijd dat de staatsvorm democratie vorm kreeg.
- 3 Ook in onze tijd vind je nog veel invloed terug van de Griekse oudheid. Zo hebben de filosofen Socrates, Plato en Aristoteles het westerse denken beïnvloed. Tot vandaag zijn ook het theater, de poëzie, de retoriek, de militaire strategie en de architectuur uit de Griekse tijd van belang. Ook de marathon en de Olympische Spelen vinden hun oorsprong in de Griekse oudheid.

De blinde Tiresias

A

Werk per twee. Persoon A leest blad A, persoon B leest blad B.

Als je je eigen tekst hebt gelezen, toon elkaar dan je afbeeldingen/foto's en vertel erover. Gebruik informatie die je in de tekst gelezen hebt.

Wie was Tiresias?

Tiresias is één van de boeiendste personages uit het oude Griekse theater. Hij trad op in klassieke tragedies en mythologische verhalen. Toch bleef zijn rol steeds erg klein. In onze theaterproductie krijgt hij eindelijk de hoofdrol.

Tiresias was een schaapsherder uit Thebe. Als jongeman werd hij gestraft door de godin Hera, omdat hij twee parende slangen had gedood. Hera veranderde hem in een meisje. De vrouwelijke Tiresias huwde en kreeg kinderen. Na zeven jaar als vrouw werd Tiresias weer man. Door deze gebeurtenis was zijn empathie groot: Tiresias kon zich makkelijk verplaatsen in de gevoelens en gedachten van anderen.

Omdat Tiresias op een dag de godin Athena naakt had zien baden in de rivier, maakte zij hem blind. Als compensatie voor zijn blindheid zorgde de godin er wel voor dat Tiresias in de toekomst kon kijken...

Foto's:

- Tiresias doodt twee parende slangen
- Tiresias werd in het oude Griekenland vaak afgebeeld als man en vrouw tegelijk.

De blinde Tiresias

B

Werk per twee. Persoon A leest blad A, persoon B leest blad B.

Als je je eigen tekst hebt gelezen, toon elkaar dan je afbeeldingen/foto's en vertel erover. Gebruik informatie die je in de tekst gelezen hebt.

Wat is blind zijn?

Onze ogen zitten heel complex in elkaar. Met alle onderdelen kan er iets fout gaan. In ernstige gevallen spreken we dan van een visuele handicap of beperking. Maar er bestaat een grote diversiteit in de groep van mensen met een visuele beperking. Vaak is er ook sprake van een combinatie van verschillende problemen.

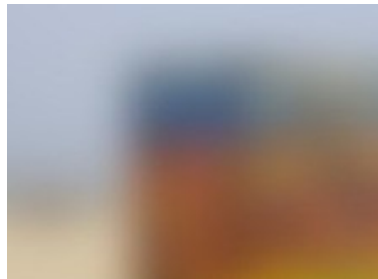
Niet alle mensen met een visuele handicap zijn blind. Er zijn veel meer mensen die nog iets zien, dan mensen die helemaal niets zien. We noemen iemand slechtziend als hij mét bril of lenzen vanaf 3 meter afstand (of minder) pas kan zien wat een goed ziende persoon al vanaf 10 meter afstand ziet. Ook als iemand zijn gezichtsveld kleiner of gelijk is aan 20 graden noemen we hem slechtziend. Bij een goed ziende persoon is het gezichtsveld ongeveer 180 graden. Iemand wordt als blind beschouwd als hij mét bril of lenzen slechts vanaf 1 meter of minder kan zien wat een goed ziende persoon al vanaf 10 meter afstand ziet, of als zijn gezichtsveld kleiner of gelijk is aan 10 graden.

De mate van slecht zien verschilt van situatie tot situatie en van persoon tot persoon. Hieronder proberen we enkele vormen van slechtziendheid te illustreren. Het is belangrijk te weten dat mensen in realiteit meestal geen zwarte vlekken, maar 'niets' of vlekken in andere kleuren zien.

De eerste foto hieronder toont een kunstwerk zoals een goedziende persoon het waarneemt: 'Unhabitat 1' van Sterling Ruby, een kubus met de kleuren van de regenboog. Op de andere foto's zie je verschillende vormen van slechtziendheid, via simulaties die gebaseerd zijn op deze foto.

Origineel

Wazig zicht

Verlies centrale gezichtsveld

Kokerzicht

Vlekkenzicht

Halfzijdig zicht

Bron: <http://www.blindenzorglichtenliefde.be/nl/meerweten/Index/10253>

Leven in armoede

De blinde Tiresias leefde in armoede. Maar daar had hij zelf voor gekozen. In verschillende filosofische en godsdienstige stromingen wordt leven in soberheid als een ideaal gezien. Dat staat in schril contrast met échte armoede, waar mensen niet voor kiezen.

Aan de hand van een quiz kunnen de leerlingen ontdekken hoe het zit met armoede bij ons, in deze tijd. Via een tekstfragment uit het stuk wordt het thema armoede vervolgens aan het thema blind zijn gelinkt.

A. De armoedequiz

Doelstelling:

De leerlingen testen hun kennis over armoede in België. Via een aantal sprekende cijfers realiseren ze zich dat er meer mensen in armoede leven dan ze dachten.

Rol van de leerkracht:

Hij of zij stelt de vragen en verklaart ook de antwoorden. Dat kan aan de hand van de achtergrondinformatie die bij de vragen staat.

Als jongeren in armoede over zichzelf getuigen, zorg er dan voor dat de andere leerlingen hem/haar respectvol behandelen. Misschien kun je met hem/haar na de sessie een gesprekje voeren. Je kunt altijd aanraden een vereniging waar armen het woord nemen te contacteren. Info via www.netwerktegenarmoede.be.

Werkvorm:

Klassikaal, in teams. Voorzie kaartjes met de verschillende antwoordmogelijkheden: A – B – C. Verdeel de klas in een aantal groepjes. Elk groepje krijgt antwoordkaartjes. De leerkracht leest de vragen en beweringen voor, samen met de verschillende antwoordmogelijkheden. Laat de leerlingen even overleggen en op een teken moet ieder groepje antwoorden door het kaartje met het antwoord in de lucht te steken. Als quizmaster geeft de leerkracht per vraag het juiste antwoord en noteert de score per groepje.

Duurtijd:

Ongeveer 20 minuten

B. Een fragment uit het toneelstuk

De armoedequiz

1. Hoeveel mensen leven er in België in armoede, als je weet dat België in totaal 11,2 miljoen inwoners heeft?

- ongeveer 500.000
- ongeveer 1.000.000
- meer dan 1.500.000

Ongeveer 15 % van de Belgische bevolking leeft volgens de Europese armoedenorm met een armoederisico. Dat is 1 op de 7 mensen. Volgens een enquête geeft ongeveer 20 % van de Belgen aan moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen.

Bron: http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_aantal_armen.htm

2. Het begrip 'nieuwe armen' is redelijk recent. Daarmee worden mensen bedoeld die arm geworden zijn door bv. een ongeval, ziekte, echtscheiding, werkverlies, enz. Maar er zijn ook families die 'generatie -armen' worden genoemd. Wat bedoelt men daar precies mee?

- De mensen die een volgende generatie geen geld nalaten, zodat zij arm zullen zijn.
- De jonge generatie die niet wil studeren en/of werken en er zo voor zorgt dat hun kinderen in armoede terechtkomen.
- Mensen die van generatie op generatie arm zijn en die met andere woorden de armoede van hun ouders 'erven', die de armoede dan weer van hun ouders geërfd hebben.

Zodra je in de kringloop van armoede terechtkomt, is het erg moeilijk om er weer uit te raken. Aangepast onderwijs, een opleiding op maat en werk kunnen hefboomen zijn om uit het armoedeweb te raken.

Bron: Armoedequiz van Welzijnszorg

3. Hoeveel kinderen leven in armoede in België?

- 1 op de 5
- 1 op de 7
- 1 op de 10

België heeft één van de hoogste kinderarmoedecijfers van Europa: in Brussel groeien 4 kinderen op de 10 op in armoede, in Wallonië 1 op de 4 en in Vlaanderen 1 op de 10. Die hoge cijfers zijn alarmerend, want armoede heeft met veel meer te maken dan alleen maar met inkomen. Armoede raakt mensen – en zeker kinderen – in alle aspecten van hun leven. Slechte voeding, broze gezondheid, gevoelens van schaamte en minderwaardigheid, beperkte onderwijskansen en uitsluiting uit sociale activiteiten zijn maar enkele factoren met negatieve impact op het leven en de ontwikkeling van kinderen in armoede.

Bron: <https://www.unicef.be/nl/over-unicef/unicef-in-belgie/opkomen-voor-kinderrechten-belgie/kinderen-die-belgie-opgroeien-armoede>

4. Hoeveel procent van de Belgen kan zich niet één week vakantie per jaar veroorloven om financiële redenen?

- 50 %
- 25 %
- 10 %

Bron: <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2867310>

5. Hoeveel mensen in België wonen in een onveilige, ongezonde woning?

- 1 op de 5
- 1 op de 10
- 1 op de 20

Bijna 20 % van de Belgische bevolking leeft in een woning van slechte kwaliteit. Dat wil zeggen: een woning met een lekkend dak, vochtige muren of vloeren en/of rottend raamwerk. Bij de mensen met een armoederisico woont 30 % in een woning van slechte kwaliteit. Van de Belgische armen kan bijna 25 % zijn huis niet voldoende verwarmen in de winter.

Bron: <http://www.armoedebestrijding.be>

De armoedequiz: oplossingen

1. Hoeveel mensen leven er in België in armoede, als je weet dat België in totaal 11,2 miljoen inwoners heeft?

- **meer dan 1.500.000**

2. Het begrip 'nieuwe armen' is redelijk recent. Daarmee worden mensen bedoeld die arm geworden zijn door bv. een ongeval, ziekte, echtscheiding, werkverlies, enz. Maar er zijn ook families die 'generatie -armen' worden genoemd. Wat bedoelt men daar precies mee?

- **Mensen die van generatie op generatie arm zijn en die met andere woorden de armoede van hun ouders 'erven', die de armoede dan weer van hun ouders geërfd hebben.**

3. Hoeveel kinderen leven in armoede in België?

- **1 op de 5**

4. Hoeveel procent van de Belgen kan zich niet één week vakantie per jaar veroorloven om financiële redenen?

- **25 %**

5. Hoeveel mensen in België wonen in een onveilige, ongezonde woning?

- **1 op de 5**

Een fragment uit het toneelstuk

Lees eerst de tekst en bespreek daarna de vragen.

OEDIPUS: Wat hoor ik Tiresias, dat gij een arme man zijt?

TIRESIAS: Wat is arm zijn?

OEDIPUS: Geen nagel hebben om aan uw gat te krabben.

TIRESIAS: Gij hebt nu een koningin om aan uw gat te krabben, en toch vind ik u een arme man. Ik heb zelfs medelijden met u.

OEDIPUS: *(lacht uitbundig)* Mijn jas ziet er wel beter uit dan die van u.

TIRESIAS: Ik zie het verschil niet.

OEDIPUS: *(lacht)* Da's een goeie!
Ziet ge helemaal niets?

TIRESIAS: Wat is zien?

OEDIPUS: Het omgekeerde van blind zijn.

TIRESIAS: We moeten willen zien wat we niet zien, dat is de kunst. De meeste mensen zien alleen maar wat voor hen staat. Dát is pas blind zijn.

OEDIPUS: Dat snap ik niet.

TIRESIAS: We zien alleen maar wat ons voorgespiegeld wordt. Maar er is meer dan dat. Vooral een koning moet proberen te zien, door zijn ogen mee te nemen naar wat niet direct te zien is.

OEDIPUS: Ik snap het nog niet.

TIRESIAS: *(wijst naar een groepje mensen)* Kijk. Daar zitten bijvoorbeeld 7 mensen. Zijn daar arme mensen bij?

OEDIPUS: *(Oedipus bekijkt iedereen aandachtig)* Nee, geen enkele.

TIRESIAS: En toch is 1 op de 7 mensen arm, Oedipus. Van die 7 mensen is er minstens 1 die in armoede leeft. Maar dat ziet ge niet, omdat ge het niet wilt zien.

Vragen

Wat is 'arm zijn' voor Tiresias?

Wat is 'blind zijn' voor hem?

Zou je daar voorbeelden uit het dagelijks leven van kunnen geven?

Welke conclusie zou je uit deze dialoog kunnen trekken?

3 Opvolging 'Tiresias'

- Nabespreking met ervaringsdeskundigen in het theater of op school
- Algemene klassikale nabespreking: Bespreek met je klasgenoten
- Nabespreking met de focus op blindheid (*apart document op de website*)
- Nabespreking met de focus op armoede (*apart document op de website*)

- Informatie over workshops en inleefmomenten

Foto: Ilse Fimmers

Nabespreking met ervaringsdeskundigen in het theater of op school

Een beetje verderop in dit document vindt u een algemene klassikale nabespreking die leerkrachten of begeleiders zelf kunnen gebruiken als leidraad om na te praten na het zien van 'Tiresias'.

U kunt als school ook kiezen voor één van de onderstaande begeleide nabesprekingen. Die moet u dan wel minimaal één maand van tevoren aanvragen via info@theateraz.be.

1. Een nabespreking die onmiddellijk na de voorstelling in het theater plaatsvindt (*gratis*)

De acteurs praten dan samen met de toeschouwers na. Het is een meerwaarde dat een blinde acteur deel uitmaakt van de cast: vragen over blind zijn kunnen rechtstreeks aan hem gesteld worden.

Deze nabespreking draait vooral rond vragen als:

- Hoe hebben jullie het thema van 'blind zijn' en 'niet kunnen zien' ervaren?
- Waarom kiest Tiresias ervoor om arm te zijn?
- Wat zijn de voor- en nadelen van blind of arm zijn?
- Wat vonden jullie van de 'uitleg' (audiodescriptie) die de blinden vooraf en tussendoor kregen?
- Is jullie beeld over 'anders zijn' (armoede, slechthoortheid...) door de voorstelling veranderd?

De acteurs kunnen eventueel bijgestaan worden door ervaringsdeskundigen of experts op het vlak van armoede.

2. Een nabespreking op school (*150 euro*)

Op een later tijdstip gaat een acteur, de regisseur of de dagelijks leider van 'Theater van A tot Z' samen met een ervaringsdeskundige in armoede of een blinde getuigen. Dit zet de jongeren aan tot reflectie en tot een dialoog over maatschappelijke integratie. Het is uiteraard ook mogelijk dat de jongeren naar een armoedeorganisatie, blindenvereniging of een vereniging die zich inzet voor gelijke kansen in hun stad of gemeente gaan.

focus op armoede

Via de mening van de leerlingen formuleert een ervaringsdeskundige een definitie van armoede die ruimer is dan enkel een tekort aan materieel bezit. Daarna brengt de ervaringsdeskundige zijn getuigenis, om zo te komen tot een meer universele visie over armoede. Tijdens het gesprek ontdekken de jongeren tegen welke problemen mensen in armoede aanbotsen, welke soorten armoede er zoal zijn (bv. generatie- versus nieuwe armoede), wat de gevolgen zijn van armoede (de vroeg of laat zichtbare 'buitenkant', maar ook de gevoelsmatige 'binnenkant'), oorzaken/schuld (waaruit blijkt dat armoede nagenoeg iedereen kan overkomen, wat de betrokkenheid van elke jongere verhoogt). We staan ook stil bij wat de jongeren zelf kunnen doen, bijvoorbeeld mensen in armoede niet uitsluiten.

focus op blindheid

Iemand die zelf blind of slechthoort is, komt op bezoek om ervaringskennis te delen over het leven met een visuele handicap. Er is aandacht voor vier thema's: de visuele handicap zelf, omgangstips en begeleidingstechnieken, hulpmiddelen en beleving/inleving. De leerlingen kunnen de ervaringsdeskundige vragen stellen.

'Tiresias': bespreek met je klasgenoten

De voorstelling

- Vond je de voorstelling goed? Waarom?
- Wat vond je interessant? Waarom?
- Wat vond je (niet) leuk? Waarom?
- Wat vond je van de aanwezigheid van het koor op de scène?
- Kun je vertellen wat Tiresias allemaal heeft meegemaakt?

De acteurs

- Wat vond je van de acteurs?
- Heb je emoties gevoeld tijdens het spel van de acteurs? Welke?
- Kon je begrip opbrengen voor alle personages? Voor wie het meest? Waarom?
- Welk personage zou je zelf willen spelen?

De thematiek

- Welk thema sprak jou het meest aan: de Griekse oudheid, armoede, blind zijn, ...?
- Oedipus stak zijn eigen ogen uit omdat hij – zonder het te weten – zijn vader had vermoord en met zijn moeder was getrouwd. Hij zei: 'Toen ik nog zag, heb ik niet gezien. Waarvoor heb ik die ogen dan nodig?' Kun je uitleggen wat hij bedoelt? Kun je nog andere voorbeelden vinden?
- Hoe 'blind' is een blinde eigenlijk als hij geen verschil ziet tussen blank en zwart, arm en rijk...?
- Wat vond je ervan om soms zelf 'verblind' te worden met het slaapmaskertje?
- Stel dat jij blind was. Wat zou jij het eerst willen doen, mocht je plots weer kunnen zien?
- Is het erg om 'anders' te zijn? In het geval van dit toneelstuk ging het om 'anders' in de zin van blind of arm. Ken je nog voorbeelden van mensen die 'anders' zijn? Hoe ga jij daarmee om?
- Wat heb je van dit toneelstuk geleerd?

Algemeen

- Ga je soms naar theater of concerten? Vertel.
- Vond je deze theateruitstap interessant? Waarom?

facebook

Word onze vriend op www.facebook.com/TheaterAZ

Informatie over workshops en inleefmomenten

Workshops

'Theater van A tot Z' ontwikkelt bij al zijn theaterproducties aansluitende workshops die een voorstelling op een creatieve manier uitdiepen (bijvoorbeeld via creatief schrijven of dramatische expressie). Bij 'Tiresias' is een workshop beschikbaar waarin we aandacht besteden aan inleving en empathie met betrekking tot de thema's blindheid en/of armoede (te kiezen door de school).

Op vraag van scholen of andere organisatoren kunnen we in onze workshop ook aandacht besteden aan theatertaal en -conventies. De deelnemers leren dan meer over speelstijlen en de theatergeschiedenis (het Griekse theater, commedia dell'arte, absurd theater, figurentheater, Grotowski, Stanislavski...). Onze workshops worden altijd begeleid door experts, zoals acteurs met een lerarenopleiding of leerkrachten met drama-ervaring.

Een workshop duurt anderhalf uur en kost 200 euro, voor maximaal 25 deelnemers. Graag minimaal drie maanden van tevoren reserveren via info@theateraz.be.

Inleefmomenten

Vzw Licht en liefde organiseert op aanvraag een 'ontmoeting met het donker', een wandeling in het duister voor groepen van 12 tot 30 leerlingen (vanaf 10 jaar).

Met het project XiNiX willen ze zoveel mogelijk mensen op een aangename en creatieve manier 'inzicht' geven in een leven zonder zicht. Wie XiNiX bezoekt, ervaart dat we soms alleen op onze ogen afgaan. Andere zintuigen kunnen een grote meerwaarde bieden, bijvoorbeeld bij het beleven van kunst en cultuur.

In een klein groepje, begeleid door een gids, maakt u een wandeling in volledige duisternis. Tastend (met behulp van een witte stok), ruikend en luisterend verkent u een drukke straat, een markt en een park. Daarnaast maakt u kennis met de verschillende vormen van slechthoortheid en diverse hulpmiddelen. U krijgt tips om op een gepaste en respectvolle manier om te gaan met blinden en slechthoorders.

Duur: ongeveer 2,5 uur (waarvan 25 minuten in het donker). Meer info en prijzen bij Priegel Koelman en Nick Mermans: xinix@lichtenliefde.be, tel. (050) 40 60 15 of 0473 95 18 99

'Theater Van A tot Z' is een samensmelting van theatergroep Fast Forward uit Vilvoorde en ETA (Antwerpen). ETA richtte zich in het verleden vooral op jongeren, Fast Forward op anderstaligen. Beide gezelschappen brengen hun jarenlange ervaring en expertise samen om professioneel en participatief theater te maken, met een bijzondere focus op jongeren en sociocultureel kwetsbare doelgroepen. Meer info: www.theaterAZ.be.

'Theater van A tot Z' vzw, Zirkstraat 36, 2000 Antwerpen
Contact: (03) 226 42 00 – info@theaterAZ.be

Evaluatieformulier 'Tiresias'

'Theater van A tot Z' en de samenwerkende partners weten graag of onze voorstellingen en de omkadering iets losmaken bij de leerlingen. Zou u daarom zo vriendelijk willen zijn de bijgevoegde vragenlijst ingevuld terug te bezorgen? Op die manier helpt u ons inzicht te krijgen in de waardering van dit project. Stuur a.u.b. dit formulier per mail of post terug. Veel dank voor uw medewerking!

Onderwijsinstelling
Jaar / Richting
Naam school
Datum voorstelling
Naam contactpersoon
E-mailadres

De antwoorden op deze vragen worden verwerkt in een projectverslag dat aan de subsidieverstrekkers bezorgd zal worden. Daarom willen we u vragen om dit evaluatieformulier zo volledig mogelijk in te vullen.

1. Wat vond u - als leerkracht - van de voorstelling?

.....
.....
.....

2. Wat vonden de leerlingen van de voorstelling?

.....
.....

3. Hebt u gebruikgemaakt van het lesmateriaal? Ja Nee
Hebt u daar opmerkingen bij? Ja Nee

.....
.....

4. Is de voorstelling volgens u geschikt voor de leeftijd van de leerlingen?

.....
.....

5. Dragen de voorstelling en de omkadering ertoe bij dat jongeren gaan nadenken over
'anders zijn', blind zijn, armoede...? Ja Nee
Waarom wel of niet?

.....
.....

6. Hebben de leerlingen volgens u iets opgestoken over theater en cultuur in het algemeen,
de Griekse oudheid, de thema's die aan bod kwamen? Ja Nee
Waarom wel of niet?

.....
.....

7. Hebt u opmerkingen of suggesties die kunnen bijdragen tot de verbetering van de
theatervoorstelling of de omkadering?

.....
.....
.....
.....
.....

Voor groepen die een nabespreking/workshop gevolgd hebben:

8. Wat vond u als leerkracht van de nabespreking/workshop? Had die een meerwaarde?

.....
.....

9. Wat vonden de leerlingen van de nabespreking/workshop?

.....
.....

Wij danken u voor uw medewerking!

Voor verdere opmerkingen of vragen: bel of mail ons.

(03) 226 42 00 - info@theateraz.be